

Микола Гагарін

*к. пед. н., доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*

ФОРМУВАННЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ ГУМАННИХ СТОСУНКІВ В УМОВАХ ВИХОВНОЇ СИСТЕМИ ШКОЛИ

Однією з провідних тенденцій організації та здійснення сучасного виховного процесу в навчальних закладах є гуманізація міжособистісних стосунків.

У концепції Нової української школи підкреслюється необхідність побудови стосунків між учнями, батьками, вчителями, керівництвом школи та іншими учасниками освітнього процесу на взаємній повазі та діалозі [4].

Відтак, актуальним сьогодні є постулат А. Макаренка: «якомога більше вимоги до людини і якомога більше поваги до неї» [3].

Ми поділяємо точку зору С. Рубінштейна про те, що серце людини все зіткано із її людських відносин до інших людей: те, чого воно варте в цілому визначається тим, до яких людських відносин людина прагне, які стосунки з іншими людьми вона здатна встановлювати [5].

Загальна характеристика, структура, функції міжособистісних стосунків, їх класифікація широко представлена у працях Б. Ананьєва, Л. Божович, Л. Виготського, Є. Ільїна, О. Леонтьєва та ін.

Вчений Г. Васянович визначає міжособистісні стосунки як безпосередні зв'язки й відносини, що складаються в реальному житті між живими індивідами, які мислять і відчують. Іншими словами – це емпіричні стосунки реальних людей у їх реальному спілкуванні [1].

Науковці тлумачать міжособистісні стосунки як зв'язки між людьми (групами людей), що суб'єктивно переживаються і об'єктивно виявляються в характері й способах міжособистісної взаємодії, тобто взаємних впливів людей один на одного в процесі їх спільної діяльності та спілкування. Це система установок, орієнтації й очікувань, стереотипів та інших диспозицій, через які люди сприймають і оцінюють один одного. Ці диспозиції опосередковуються змістом, цілями, цінностями й організацією

спільної діяльності, водночас виступаючи основою формування соціально-психологічного клімату в колективі.

Процес формування гуманних стосунків – це насамперед організація взаємин людей, що починається з побудови найпростіших моделей гуманної поведінки. Загалом, гуманізм (від лат. «*humanitas*» – людяність, «*humanus*» – людський) це система ідей і поглядів на людину, як на найбільшу соціальну цінність, створення умов для її повноцінного життя та розвитку.

На наш погляд, використання системного підходу у вихованні уможлиблює розв'язання проблеми формування гуманних стосунків, зокрема, в умовах виховної системи школи.

Системний підхід (англ. *systems thinking* – системне мислення) у педагогіці – це напрям, який досліджує сутність і закономірності виховання й навчання особистості як єдину систему педагогічного процесу, комплекс взаємозалежних заходів щодо формування її світогляду, системи понять основ наук, системного мислення, спроможності вирішувати поставлені задачі, підвищуючи ефективність свого функціонування.

Система (від дав.-гр. σύστημα – «сполучення», «ціле», «з'єднання») – множина взаємопов'язаних елементів, що взаємодіє з середовищем, як єдине ціле і відокремлена від нього.

Науковці Л. Новікова, Н. Селіванова, В. Караковський розглядають виховну систему як цілісний соціальний організм, що виникає в процесі взаємодії основних компонентів виховання (цілі, суб'єкти, їх діяльність, спілкування, відносини, матеріальна база, середовище, внутрішнє управління) і має такі інтегративні характеристики, як спосіб життя колективу, його психологічний клімат.

Ми поділяємо точку зору В. Т. Кабуша, про те, що виховна система має бути лише гуманістичною. Всі її елементи мають бути наповнені гуманістичними ідеями і тим самим сприяти оптимізації комплексу умов, форм, методів і засобів виховання, взаємодії всіх її учасників [2].

Провідною педагогічною ідеєю *гуманістичної виховної системи* є орієнтація на особистість учня, як найвищу цінність, розвиток його здібностей, створення максимально сприятливих умов для саморозвитку, самореалізації в атмосфері захищеності та педагогічної підтримки.

Ефективність виховної системи, як феномену педагогічної

дійсності, щодо виховання гуманних стосунків не викликає сумнівів. Загалом, становлення та розвиток гуманістичної виховної системи є необхідною передумовою оптимального розвитку сучасної української школи; науковці визначають його одним з основних завдань педагогічної науки.

Список використаних джерел

1. Васянович Г. П. Педагогічна етика: Навчально-методичний посібник. / Г. П. Васянович – Львів: «Норма», 2005. – 344 с.
2. Кабуш В. Т. Гуманистическая воспитательная система: теория и практика / В. Т. Кабуш. Минск, 2001. – 332 с.
3. Макаренко А. С. Методика організації виховного процесу // Твори в 7 т. Т. 5. / А. С. Макаренко. – К.: Рад. школа, 1954. – 382 с.
4. Нова українська школа // Освіта України. – 23 серпня 2016 р.
5. Рубинштейн С. Л. Бытие и сознание / С. Л. Рубинштейн. – СПб.: Питер, 2012. – 288 с.